

Rīgā, 2022.gada 2.novembrī

Uz 18.10.2022. Nr.1-2.36/3050

## Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai

sprk@sprk.gov.lv

### **Par viedokļa sniegšanu**

SIA "BITE Latvija" (turpmāk – BITE) un SIA "Unistars" (turpmāk – UNISTARS) pateicas Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk – Regulators) par iespēju iepazīties ar Regulatora 2022. gada 18. oktobra vēstulē Nr. 1-2.36/3050 sniegto viedokli par ierobežoto radiofrekvenču joslu un aktīvās infrastruktūras kopīgu izmantošanu un izteikt savus apsvērumus šajā jautājumā.

Pilnīgi noteikti pievienojamies atziņai, ka ir nepieciešama diskusija ar nozari, lai precīzi definētu robežšķirtni starp aktīvās infrastruktūras kopīgu izmantošanu, kopīgu ierobežotas radiofrekvenču joslas izmantošanu un tādiem vairumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumiem, kas pēc būtības neietver šādu kopīgu izmantošanu. Atbalstām Regulatora iniciatīvu izstrādāt vadlīnijas, kas nodrošinās visiem tirgus dalībniekiem skaidrus kritērijus un tiesisko vidi gan mobilo, gan fiksēto bezvadu sakaru vairumtirdzniecības pakalpojumu jomā.

Par kopīgu ierobežotas radiofrekvenču joslas izmantošanu ir pamatoti runāt tad, ja vismaz divi elektronisko sakaru komersanti **izmanto** vienu un to pašu radiofrekvenču joslu. Tāpēc, lai kvalitatīvi izpildītu augstāk minēto uzdevumu, uzskatām, ka ir svarīgi vispirms nonākt līdz vienotai izpratnei par to, kas tiek saprasts ar tādiem pamatjēdzieniem kā "ierobežoto radiofrekvenču joslu izmantošana/lietošana" un "radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības" nevis abstrakti, bet tieši no fizikālā un praktiskā viedokļa.

Pēc mūsu domām, radiofrekvenču spektru nav iespējams izmantot/lietot nekādi citādi kā vien tad, ja ir vismaz viens raidītājs un uztvērējs, kas darbojas attiecīgajā radiofrekvenču spektrā. Publiska bezvadu sakaru tīkla (gan mobilā, gan fiksētā) galiekārta pati par sevi nevar izmantot radiofrekvenču spektru, ja tā nav savienota ar šī tīkla radiopiekluves daļu. Tātad galvenā pazīme ierobežoto radiofrekvenču spektra joslu izmantošanai ir radiopiekluves tīkla (turpmāk – bāzes staciju) esamība. Līdz ar to, nonākam pie secinājuma, ka radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības jeb frekvenču licence faktiski ir administratīvais akts, kas dod tiesības tā adresātam - elektronisko sakaru komersantam – izvērst bāzes staciju tīklu, kurā raiduztvērēji pārraidīs un uztvers radiosignālus licencē noteiktajā ierobežoto radiofrekvenču spektrā, un sniegt bezvadu elektronisko sakaru pakalpojumus, izmantojot šo bāzes staciju tīklu. Tikai tad, kad šāds tīkls ir uzbūvēts, fiziski kļūst iespējama bezvadu elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšana gan mazumtirdzniecībā, gan vairumtirdzniecībā. **Tātad ierobežoto frekvenču joslu lietotājs ir persona, kura nodrošina<sup>1</sup> radiopiekluves tīklu.**

Galalietotājs mazumtirdzniecībā saņem jebkuru elektronisko sakaru pakalpojumu, pieslēdzot galiekārtu elektronisko sakaru tīkla **pieslēguma punktam**. Atbilstoši definīcijai Regulatora 2022. gada 15. septembra noteikumu Nr.1/22 "Vispārējās atļaujas un reģistrācijas noteikumi elektronisko sakaru nozarē" 2.18. punktā, mobilo sakaru tīklu gadījumā tas ir "mobilā elektronisko sakaru tīkla pabeigšanas punkts jeb virtuāls pieslēguma punkts, kurā galalietotājs saņem elektronisko sakaru pakalpojumu, izmantojot galiekārtu, un kurš atrodas **starp mobilā**

<sup>1</sup> Atbilstoši Elektronisko sakaru likuma 1.panta 18. punktam: "elektronisko sakaru tīkla nodrošināšana — elektronisko sakaru tīkla izveide (ierīkošana, būvniecība), attīstīšana, tostarp pārbūve, ekspluatācija, vadība, galalietotāja pieslēguma veikšana, kā arī piekluves nodrošināšana tam".

elektronisko sakaru tīkla **bāzes staciju un galiekārtu un ir robeža starp mobilo elektronisko sakaru tīklu un galiekārtu, ja līgumā ar galalietotāju nav noteikts citādi**". Platjoslas fiksēto bezvadu piekļuves sistēmu gadījumā pieslēguma punkts ir šīs sistēmas radioterminālis, kuram galalietotāji tiek pievienoti ar ethernet vai optisko kabeļu palīdzību. **Galalietotājs nav uzskatāms par ierobežoto frekvenču joslu lietotāju tāpēc, ka nenodrošina radiopiekļuves tīklu, neizmanto bāzes stacijas, jo savienojums notiek (a) virtuālā pieslēguma punktā vai (b) radioterminālī, un tam nav pieejas bāzes staciju vadības funkcijām.**

Līdzīgi notiek arī tādu tipisku vairumtirdzniecības pakalpojumu gadījumā kā **internets, nomātās līnijas, VPN, viesabonēšana un tālākpārdošana**, ar to atšķirību, ka savienojums no galiekārtas, t.i., būtībā no virtuālā pieslēguma punkta vai radiotermināla, tiek nodots citam elektronisko sakaru komersantam caur pamattīklu starpsavienojuma punktu (NNI – *Network-to-Network Interface*). Līdz ar to šādu vairumtirdzniecības pakalpojumu saņēmējs, tāpat kā galalietotājs, arī nav uzskatāms par **ierobežoto frekvenču joslu lietotāju, jo nenodrošina attiecīgo radiopiekļuves tīklu un tam nav pieejas bāzes staciju vadības funkcijām.**

Katrā ziņā uzskatām, ka viena operatora nodrošinātam mobilo sakaru tīklam pieslēgta galalietotāja sakaru pakalpojumu līgums ar citu komersantu jeb galiekārtas IMSI piederība cita komersanta tīklam neliecina par ierobežotas radiofrekvenču joslas vai aktīvās infrastruktūras kopīgu izmantošanu, neatkarīgi no tā, ka galiekārta savienojas ar bāzes staciju (virtuālu pieslēguma punktu), piekļuvei lietojot radiokanālu (ierobežoto radiofrekvenču joslu).

Atbilstoši augstāk minētajiem apsvērumiem, varam secināt, ka par kopīgu ierobežotas radiofrekvenču joslas izmantošanu būtu uzskatāmi tādi gadījumi un pakalpojumi, kad viena elektronisko sakaru komersanta nodrošinātam radiopiekļuves tīklam tiek atļauta piekļuve no cita elektronisko sakaru komersanta pamattīkla, tai skaitā gadījumi, kad vismaz divi komersanti nodrošina kopīgu radiopiekļuves tīklu, apvienojot šo komersantu ierobežotās radiofrekvences. Šādā kontekstā kopīga ierobežotas radiofrekvenču joslas izmantošana vienmēr ietver arī aktīvās infrastruktūras kopīgu izmantošanu, jo frekvenču izmantošana citādi nemaz nav iespējama. No galalietotāju viedokļa, piemēram mobilo sakaru tīklu gadījumā, šāda kopīga izmantošana būs konstatējama pēc vairāku operatoru tīklu identifikācijas kodu pārraides attiecīgajā bāzes stacijā. Šādam kopīgas izmantošanas veidam, pēc mūsu domām, atbilst tāds vairumtirdzniecības pakalpojums kā piekļuve piekļuves tīklam.

Attiecībā uz aktīvās infrastruktūras kopīgu izmantošanu, jāņem vērā, ka Elektronisko sakaru likuma (turpmāk – ESL) 68. panta 1. daļa attiecas vienīgi uz to **aktīvās infrastruktūras daļu, kura balstās uz ierobežotas radiofrekvenču joslas lietošanu**: "*Elektronisko sakaru komersants informē Regulatoru par plānoto aktīvās uz ierobežotas radiofrekvenču joslas lietošanu balstītās infrastruktūras kopīgu izmantošanu (turpmāk — aktīvās infrastruktūras kopīga izmantošana)....*". Tā kā frekvenču izmantošana nevar notikt citādi kā vien pārraidot un uztverot radiosignālus, tad, mūsaprāt, ESL 68. panta normas nosaka tikai bāzes staciju aktīvo iekārtu kopīgu izmantošanu, t.i., raidītāju, uztvērēju, radiosignālu pastiprinātāju un aktīvo antenu sistēmu kopīgu izmantošanu, **ja šīs iekārtas kopā ar nodrošinātā radiopiekļuves tīkla frekvencēm ļauj vienlaicīgi un neatkarīgi pārraidīt un uztvert radiosignālu arī cita komersanta ierobežoto radiofrekvenču joslās, bez šo joslu apvienošanas.** Piemēram, komersants pasīvi koplietotajā mobilajā vietnē (*Mobile site*) uzstāda savus raiduztvērējus un pieslēdz tos kopīgai aktīvo antenu sistēmai ar citu komersantu. Būtībā visos citos aktīvās infrastruktūras kopīgas izmantošanas scenārijos, piemēram radiokanālu apvienošana, faktiski notiktu kopīga ierobežoto radiofrekvenču joslu izmantošana, uz kuru attiecas ESL 49. panta normas. Savukārt piekļuve aktīvajām pamattīkla un transporta tīkla iekārtām vispār nav uzskatāma par kopīgu izmantošanu ESL 68. panta izpratnē, jo šīs iekārtas neizmanto ierobežoto radiofrekvenču spektru.

Nobeigumā vēlamies uzsvērt, ka apskatāmā jautājuma galarezultāts var būtiski ietekmēt noteiktu bezvadu sakaru pakalpojumu tirgus daļu, kas tiek vai varētu tikt nodrošināti vairumtirdzniecībā. Nepietiekami precīzu Regulatora vadlīniju gadījumā mobilo sakaru komersanti, visticamāk, nebūs ieinteresēti sadarboties un tērēt resursus, saskaņojot jebkāda veida kopīgu izmantošanu ar katru no aptuveni 100 citiem fiksēto sakaru komersantiem, kuru galalietotājiem dažreiz var būt nepieciešams kāds bezvadu pieslēgums kabeļu infrastruktūras trūkuma dēļ. Arī starptautiskās viesabonēšanas pakalpojumu nodrošināšana kopīgas izmantošanas definīciju kontekstā var radīt "īpatnēju" situāciju Latvijā. Tāpēc ir svarīgi viennozīmīgi noteikt, kuri bezvadu elektronisko sakaru vairumtirdzniecības pakalpojumi neietver nevienu no ESL paredzētajiem kopīgas izmantošanas veidiem un ir tehnoloģiski neitrāli piedāvājami tirgū līdzvērtīgi fiksētajiem vadu sakaru pakalpojumiem, un kādi pakalpojumi tiek uzskatīti par tādiem, kuru ietvaros notiek ierobežotas joslas vai aktīvās infrastruktūras kopīga izmantošana.

Ceram, ka mūsu sniegtais viedoklis un apsvērumi veicinās vispusīgu jautājuma izvērtēšanu un iespējami optimālākā risinājuma rašanu. Esam gatavi piedalīties turpmākās diskusijās un sniegt arī praktiskus piemērus par dažādiem vairumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumu aspektiem.

SIA "BITE Latvija" pilnvarotā persona J.Linkeviča

SIA "Unistars" pilnvarotā persona K.Tolstiks

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU